

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
ozimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Havi emlékeztető: Junius. — Irtuk a gyomokat! r. — Az őszi barackfa nevelése. **Biró Géza**. — Könyvismertetés: A mezei gazdaság állapota. — s. — Kolozsvári második tenyészállat-kiállítás. — A gazd. egyletek szövetezete. **Dr. Berde Áron**. — Egyveleg: Szerkesztői mondanivaló. Vetemény-palántról. Gyümölcsstáink hernyók elleni védelmezése. Időjárásunk. Jégverés. Értesítés. — Üzleti heti szemle — Piaczi árak. — Hirdetések.

Havi emlékeztető.

Junius.

Ház és udvar. Minthogy a munkások teljes ellátás és élelmezésben részesülnek; főképen az aratási munkálatok megkezdése előtt minden gazda előre szerezzze be a szükséges élelmi szereket, nehogy ezek hiánya miatt, munka-szünetelés által károsodjék.

Szériuskertből minden hulladék és utban levő szalma polyvamaradvány elszállítandó.

A megkezdett építkezésekhez minden anyagot meg kell most hordani, nehogy a kevés gabona behordása idején az igás erő kevesbítettessék.

Gőzgéppel csépléshez szükséges kőszén vagy fa beszerzendő.

Magtár és padlások kijavíttatnak; pinczék hűvös éjjeleken szellőztetnek.

A jégverem ajtajára gyékény vagy szalma takarót függesztünk.

Szántóföld. Az ugarföldök trágyázása folytatandó; megkezdett ugarlás bevégeztetik. Elavult luczernások, miután az első kaszálás megtörtént, feltöretnek.

Harmadik részlet takarmány-törökbuza, tatárka, (haricska,) köles és mohar még sikerrel vethető, szintén az ugynevezett hathetes vagy cinquantino törökbuza e hó elején vetve, kedvező időjárás esetén, kielégíthető termést adhat.

Repcze és őszi árpa aratása megkezdetik.

Buza-vetésből a rozs kalászkok kiszedetése figyelmünket el ne kerülje.

Répa, burgonya, törökbuza, dohány, paszuly kapálása és töltögetése: a legsürgősebb munkálatok.

Rét és kaszáló. Széna kaszálás és gyűjtés kezdete e hónapra esik.

Zabos bükköny, luczerna, baltaczim, vöröshere lekaszáható; a herefélét mult hónapban említett gyűjtés, szárítás, behordási módozatban részesítsük.

Luczernásban mutatkozó aranka, száraz árpa polyvával befedetik, vagy kikapálva elégettetik. Az arankafoltok gyakori lekaszálását is gyakorló gazdák kedvező eredményre vezetők találták.

Magnak szánt luczernások meghagyatnak.

Állattenyésztés. A kútak kitisztíttatnak, hogy állataink tiszta izü és salaknélküli vizet élvezhessenek.

Folytonos hőségben dolgozó jármosokra üdítő és hűsítő hatással bir a zöld takarmány-törökbuza; ezt tehát ne vonjuk meg tőlük.

Az itató vályuk tisztántartása szigorú ellenőrzést igényel.

Szopós csikók, midőn anyjukkal a déli melegben hűvös istállóra huzódnak, zabra szoktattatnak.

A juhászoknak leginkább restségen alapuló előitélete, hogy a birkának nem kell fris viz, leküzdendő. Vizenyős, buja fűnövésű láposok megmétélyezik a juhot, ily helyek tehát kerülendők.

Folyó, patak vagy álló viz hiányában a sertések számára feresztő gödrök hanyatnak. A malacznáj estve-reggel zsákból élelmeztetik, a mi szép fejlődésüket elősegíti. A kanok számára külön járást jelölünk ki.

Gulya, ménes, bivalok, ha lehetséges, a déli hőségben vízbe állíttatnak.

A házi szárnyasok elegendő friss vízzel látatnak el, vályujokba néhány rozsdás vas szeget teszünk.

Szőlő. Másodszor kapálunk, hogy a szőlővirágzás gyomot és gatz ne találjon. A virágzás alatt minden munka szüneteljen; ennek lefolyta után, midőn már a szőlő szeme kifejlődött és szilárdan áll, kezdetik a honaljázás, a kacsozás és ezt követi a felkötés. A honaljak és kacok töben levágandók; a multhavi válogatás óta kinőtt uj és meddő hajtásokat teljesen eltávolítjuk. Kötözésre legjobb a sonnyasztott káka és a hárs.

Pincze. A pincze ablakokat meleg időben zárva tartjuk és csak hűvösebb éjjeleken szellőztetünk; a hordókat feltöltögetjük és tisztára keféltetjük.

Gyümölcsös. Az oltványok és nagy fáknál előforduló fattyu hajtásokat gondosan el kell távolítani. Cseresznyét és meggyet, melyek o

hónapban érnek, a kártékony madaraktól védeni kell. A lehullott rosz gyümölcsöket szorgalmasan össze kell gyűjteni és hig-mésszel megsemmisíteni, sertéseknek adni stb., hogy az abban található ártalmas rovar (Anthonomus) szaporodását megakadályozzuk. A hajtószemre való szemzés még e hónapban folytathatjuk. Az olyan növéssű fákön, melyeknek törzsei nagyon megfásodtak, a kéreg az éjszaki oldalon felhasítandó, hogy a nedvkeringés szabad útát nyerjen.

Faiskola. A későn fejlődött nemes hajtások csapra köttetnek. Azon nemes erős hajtásoknál, a melyeken mellékajtások fejlődnek, a mellékajtások visszametszettek és csak a főajtások hagyatnak meg. A kellő hosszúságra (4—6 hüvelyknyire) nőtt tavaszi oltványok, ha még nincsenek kibontva, a kötelekből kibontandók. A faiskolát gyomlálni, kapálni és az oltványokról a fattyu hajtást metszeni kell. A kikelt és a tavaszkor kiültetett vadonczok földje tisztán tartandó és száraz időjárás alkalmával megöntözendő. Azon ágyásokat, melyek maggal vannak bevetve és melyeknek a jövő évben való kikélese remélhető, nagy kímélettel kell gyomlálni, de öntöztetni nem szükséges. Cseresznye és kajszinbarackmagvak gyűjtendők, melyeket legjobb mindjárt elvetni, mert ha sokáig a levegőn állanak kiszáradnak és nehezen kelnek ki.

Konyhakert. Az őszi sorba vetett gyökeres növények megkapálandók és a gyomtól tisztán tartandók. A kiültetett káposzta rósák megkapálandók és a szükséghez képest esős időben trágyaléval megöntözendők. A korán vetett borsók és a magnak meghagyottak leszedendők. Törpe borsó fajokat ujjalag vethetünk. A paszulyt, ha azt a vetés előtt nem tettük meg, meg kell karóztatni. Törpe paszulyt ujjalag vethetünk. Az ugorka és dinnye hajtásait vissza kell csipkedni; ha bő termés van, minden gyümölcs felett két levélre kell vissza vágni és a gyümölcsöt (terméseket) deszkára helyezni. A besavanyítani való ugorka most vetendő. A fokhagyma szárait le kell tiporni, hogy ki ne magvazzék. Nyári retek, endívia, fodros káposzta vetendő.

A káposztafélék a szükséghez képest megöntözendők, elvünk legyen: erősen, de ritkán öntözni. Az eprek indái folytonosan eltávolítandók, kivéve az olyan fajták indáit, a melyeket szaporítani akarunk. A spárga metszés csak e hó közepéig tart, az ültetvény tisztán és puhán tartandó. A magnak kiültetett sővények karótkoz kötendők, a káposzta és retekmagvak a madaraktól óvandók, hogy azokban kárt ne tegyenek. Az utak a gyomtól tisztán tartandók. A melegágyakról az ablakok, ha szép időjárás van, leveendő. Paszuly, borsó, ugorka szedése folytonosan tart. A paradicsom karóztatik és felkötetik. A rászaktól felszabadult melegágyakat fel kell ásatni s ugorka, paprika és paradicsommal bevetni.

Diszkert. Azon virágágyak, melyek tavaszi virágokkal voltak beültetve, felásandók; a gumók, virághagymák kiszedendők és árnyékos szeles helyre elrakandók. A szőnyeg (Teppich) növények Fokszia, Lantanak, Heliotropium stb. rendeltetési helyeikre elültetendők. Georgina és egyáltalában minden magasabb növéssű és könnyen törő növény megkarózkodó és felkötendő. A virágágyások, gyepek, fák és cserjék száraz időben szorgalmasan öntözendők. A gyepek, ha kellően megnöttek, lekaszálandók, az utak szélein a gyepek élesen levágandó. A rósák szemzése hajtó szemre megkezdetik. A hidegházi növények átültetendők és a cserepek félig nedves porondba állítandók. Azon virágmagvak, melyek érni kezdenek, leszedetnek; a mag tenyésztésre a legjobb példányok kiválasztatnak. A szegfü homlításnak most van az ideje.

Méhészet. Az erdélyi országrészben tulajdonképpen június a rajzási hónap és csak kivételesen történik ez május második felében. Kasaink és kaptáraink kívülről csínosan lesikárolva, lógmentesítve; belül pedig szalma futó lángjával kiégetve készen várják az új

lakókat. A rajzáshoz való minden készletünk és eszközünk teljes rendben legyen reggeli 8—9 órától délutáni 3—4 óráig jól vigyázzunk, mert ezen idő alatt szokott történni a rajzás. Az idejében elkészített kasokat a raj kiindulásakor még egyszerű futó lánggal kiégetjük, nehogy abban pók, pókháló vagy valami más alkalmatlan és káros p. o. léppille tojás vagy báb maradjon és mikor a kas kihült, mézes, vagy sós vízzel — ámbár tapasztalás szerint a tej legjobb — belsejét belecsekendezzük és a rajt befogjuk. A rajzolt kasokat szigoruan számon tartjuk, hogy azután: 3—9 napra a második rajokat is bizton várhassuk. Ha az idő alkalmas — kellő meleg, közben esővel — nem is marad a második raj tovább henn. Harmad-negyed rajokat egyesíteniünk kell, vagy visszavernünk az anyakashoz; összezsalott rajokat jobb, ha nem osztjuk szét. A Dzierzon-Berlepsch új kaptárokat e hóban népesítsük be rajokkal. A mely kasok előtt szakál-alakban több napon át hever a raj, ha megvagyunk győződve, hogy ott már új királyné peték vannak lerakva, vagy már épen beboltozott e nemű sejtek — az, mint erőszakolt raj üres kaptárba átdobolandó vagy felpolczólandó. Gyenge kasainkat úgy déltájt, néhány perczre nagyon népesséssel való megcserélés által népesítjük meg.

Erdészet. Főhasználat. A múlt havi teendőknél kívül a leszállított faanyagok átadása képezi az erdész feladatát és ott, hol hasított áruk készítettetnek, ezeknek elkészítése szorgalmazandó. A melékhasználat a faszedésre, legeltetésre, a cserkéreg készítésére terjed ki. Erdőmivvelés. A magas kelyeken az erdészek befejezendők. Az erdővédelem a legeltetés ellenőrzésére, a vesszőlopás meggátolására és az erdőszelek gyakori bejárására terjed ki; ott, hol a szürovar pusztításaitól lehet tartani, a szükséges óvintézkedések megtendők és fenntartandók. A vadászata az őzbakra szorítkozik.

Irtsuk a gyomokat!

Hogy az alkalmatlan gyomoktól szabadulhassunk, azokkal szemben folyton hadi lábón kell hogy álljunk, ha pedig egyszerűen jelen vannak, a mennyire lehetséges azoknak megérését szántóföldünkön megakadályozni törekedjünk. Ugy látszik maga a természet is kedvez a gyomok elszaporodásának; önmagukat fentartják, fejlődésükhöz semmi mivvelést nem igényelnek. A természet sok gyomnak magvait ernyővel vagy szárnyakkal látta el, hogy a szél által hajtva, a legkülönbözőbb helyeken magukat befészkelhessék; más gyomoknak magvai szurós felülettel vagy kampókkal birnak, melyeknek segítségével az állatok tollajába, szőrükbe s az ember ruháihoz ragadnak, honnan lerázva vagy lesurollatva kikelnek s kifejlődnek; de a mint ezt már többször észlelték, a vasuti töltéseken növő egyes gyomok magvai a vonat után képződő erős légvonat által néha nagy távolságra vitetnek. Némely gyomoknak gyökerei a föld alatt kúsznak, hogy a gyom bizonyos távolságban a felszínre kerülhessen.

Találtak már burgonyát is, melyet a tarackgyökér átlukasztott.

Minthogy tehát saját szemeinkkel meggyőződhetünk, mikép támogatja a természet a gyomok szaporodását s mikép nehezíti meg a gazdának azok kiirtását, kétszeresen megrovandó, ha a gyomok érlelését s kihullott magvaik általi szaporodását közönyös szemmel nézzük. Épen úgy megrovandó az is, ha tisztátalan vetőmag által földünk elgyomosodását elősegítjük. Hogy a gyomok elleni irtó háboru még nem általános, arról

meggyőződhetünk, ha május és június hónapokban egyes vidékeken átutazunk s a szántókat a legszebb sárga, piros és kék színben pompázni látjuk úgy annyira, hogy még a nem gazda is önként kérdi: vajon itt nem több gyom termeltek-e, mint gabona?

Sokszor azt mondja a gazda, mi hasznom van, ha szántóföldről a gyomokat ki is irtom, ha szomszédom ugyanazt nem teszi s a szél, madár s más állatok azokat ismét visszahordják? Ezen panasz ugyan nem egészen alaptalan, de azért nem kell elcsüggednünk, sőt jó példával elől kell mennünk és pedig annál is inkább, mert mai nap már rendelkezünk oly eszközökkel, melyek a gyomok kiirtását könnyebbé teszik, mint sem képzelnők.

Általában a legjobb mód a gyomok irtására az, ha azokat fejlődni nem engedjük, hanem a mint a talajból kibujnak azonnal megsemmisítjük. Ezen eljárás sokkal könnyebben és gyorsabban kesztülvihető, mint a már megnőtt gyomok kigyomlálása vagy kivágása kapával. Kerteinkben a gyomokat zsenge korokban vas gereblyével megsemmisíthetjük. Szántóföldjeinken azonban célszerű minél többször cultivátorokat és boronákat alkalmazni, mi által a talaj felülete tisztán tartatik. A talajnak ezen lazítása és porhanyítása, eltekintve a gyomok irtásától, — későbbben növényeinknek válik előnyére.

Ha a gyomok növést megakadályozzuk, akkor mindazon tápanyagok, melyeket a földből felvettek volna, miveleti növényeink javára solgálnak.

Gyakran látható, hogy a gazda az ért gyomokat kitepi, rakásra hordja és elégeti. A hamu ez által vagy helyben eső által a talajba mosatik, vagy pedig a szél által a világ minden tájára elhordatik. Ezen eljárás nem helyes; a gyommagvak a talajba hullottak s a következő évben a gyom terméseink rovására ismét buján fog nőni. Azon tápanyagok, melyek a talajból elvonattak, annak vissza nem adatnak.

Néha ismét, a mig éretlen vagy ért gyomokat kitepik s a keverékrágyára hordják. Ezen eljárás által a talaj ugyan viszsanyeri az elvont anyagokat, de ki áll jót, hogy a gyommagvak a keverékrágyában csiraképességüket elvesztették-e? aztán a gyomok kitepése s elhordása a keverékrágyára sok munkát is igényel.

Legcélszerűbb tehát a gyomokat zsenge korokban megsemmisíteni, mi által a talajt is gazdagítjuk.

Egy gazdával, a kinek földjei rendesen gyommentesek voltak, a gyomok alkalmatlan voltáról beszélgetvén, általa az eszközkartárába lettem bevezetve, hol két eszközre mutatván, mondá; „ez a gyomok ellen két fegyverem“.

Az egyik eszköz volt egy négytestű hámozó eke. Ezt pedig így használok folytatá: aratás után a mint a kalászosokat földemről elhordattam, azt 4 cm. mélységig ezen eszközzel lehámozom, miáltal az aratás után kikelt gyomokat zsenge korokban megsemmisítem, mert ezen eljárás által álláspontjukat vesztvén s a júniusi és júliusi forró nap hevének kiteve lévén, el kell hogy száradjanak. A talajnak porhanyítása, lazítása és a sekély szántás által siettetjük az alászántott gyommagvak ki-

kelését, melyek ha mélyebben lettek volna alászántva, talán csak tavasszal csiráztak volna. Az őszi szántással zölden kerülnek a talajba s így ártatlanokká lesznek. Ezen eke, mely talajunkat lazítja, porhanyítja, az időjárás befolyásának megnyitja, egy pár ökor erejénél többet nem igényel s ha jó gondozásban részesül, igen sokáig eltart. Ára 70-80 forint; nem minden gazda képes egy ekéért ily összeget kiadni, de a ki megteheti, az tegye meg, kárát nem vallja.

A második eszköz, melyre barátom figyelmeztetett egy konkolyválasztó rosta vagyis trieur volt. A nagyobb trieurek a gabonát az apró gyommagvaktól, konkolytól és más konkoly nagyságu gömbölyü magvaktól tisztítják meg; vannak ismét választó rosták, melyek a zabot és árpat a búzából kiválasztják. A ki 100—140 frtot egy nagy trieurért nem adhat s mástól tiszta vetőmagot venni nem tud, vagy nem akar, az megveheti a kis, ugynevezett „liliput“ konkoly választót. Ez a kézzel vagy kézi cséplőgéppel kicsépeelt magból a konkolyt tisztán kiválasztja. Ha netalán apró gyommagvakat is tartalmazna a buza, ezeket szítálás vagy rostálás által kiválaszt-hatjuk.

Ezen kis trieur asztalra is állítható s télen át tavaszi vetőmagunk rajta megtisztítható. Igen könnyen egy gyermek által is hajtható. Mosonyban Kühne gépgyárában 35 frtért kapható.

Kívánatos volna, hogy ezen eszköz egyetlen egy gazdaságban se hiányozzék s hogy minden gazda az ajánlott gyomirtási módott alkalmazná, akkor lehetne reményünk, hogy a gyomok elleni harcot győztesen folytathatjuk. r.

Az őszi barackfa nevelése.

Gyümölcsfáinkon a termést, mint tudjuk mindig termő nyársakról kapjuk, melyek a fajok szerint rövidebbek, vagy hosszabbak s a viszonyokhoz képest fejlettek, — azaz: legközelebről teremni fognak; vagy fejletlenek s talán három-négy év múlva fognak teremni.

Tudjuk azt is, hogy ha egy nyárs első termését meghozta; nem szárad el, hanem az oldalán levő ránczos gyűrűből rejtett szemek hajtanak ki s egy vagy több új nyársacskát nevel, melyek „gyümölcs-telep“ név alatt rügyet fejlesztenek, termést hoznak, de egyszersmind új nyársakat is és így folytonos termő települ szolgálnak. Tehát az ágak sem kopszodnak meg oly könnyen és egész hosszúságukban teremnek.

Egészen másképp áll a dolog az őszi baracknál; itt a termő nyársak nem tartanak éveig s a termést mindig csak az 1 éves hajtás hozza. Ha már a fát nem tartjuk nyésés alatt, az éves hajtás terem ugyan egy keveset; de az sem lehet tökéletes, mert azon éves hajtás ereje egy részét a hosszában növekedésére is kell hogy fordítsa.

Jövő évben a most termő barackfahajtás 2 éves lesz tehát már nem hoz termést s oldalán a nyársak leszáradnak, kopasz marad; a termés tehát költözik fennebb a tavaly nőtt s most egy éves hajtásra és ez így megy folyton; minél fennebb

az ághegyekre annál kevesebbet s annál tökéletlenebb termést hoz.

Miután ismerjük az őszi barack ezen természetét, arra kell igyekeznünk, hogy minél több 1 éves hajtásunk legyen a fán s ezek a földhöz minél közelebb essenek, hogy a vissza vert napsugarak melegét a termés tökéletesítésére és biztos érlelésére kihasználhassuk.

Nálunk az őszi barackfának védett hely kell, ha biztosítani akarjuk életben maradását. Legjobb: falak, kerítések déli oldalán, „koczká füzér“-ekben nevelni. Jól lehet, ez a legszébb s leghasznosabb alakítása a gyümölcsfának s különösen az őszi baracknak, mely alakítással Ér-Diószegen a vinczellér-képezdénél nem csak a szemet leginkább gyönyörködtető, de igen szép termést hozó eredményt érték el. Még sem volna célra vezető részemről ezen alakítás módját most leírnom, minthogy az már az idő előre haladottsága miatt késő lenne.

Akármilyen alakra legyen tehát növelve egy őszi barackfa, azt minden évben termésre lehet erőltetni, ha a következőképen járunk el:

A hol csak tavalyi hajtás van, (a melyik jelen évben termést hozhat) azt nem engedem, hogy az idén teremjen, vagy jobban mondva feláldozom ezen első évi termést, azért, hogy fámát rendbe hozva, magamat ez által mindenkorra biztosítam kellő számú termő galyról.

Emlitém ugyanis, hogy ha ezen egy galyat teremni engedem, az jövőre felkopaszodik, már pedig ha akarom képes vagyok ezen termő galy kiindulási pontjánál magamnak állandó termő telepet biztosítani. Említett ágat most tavaszon (nem sajnálva a tán rajta lévő gyönyörű piros bimbókat!) vissza vágom annyira, hogy csak két szem maradjon rajta. Nyár folytán ezen két szem két erős hajtást nevel, tehát jövőre egy helyett két termő éves hajtásom lesz.

Ekkor ha tovább sokszorosítani nem akarom az éves hajtások számát, egyiket meghagyom teremni; a másikat két szemre visszavágva azután való évre ismét két éves hajtást (termelő galyat) nevelek belőle.

Ha a fa jó erőben van, a mellék-szemek is kihajthatnak.

De még azt is megtehetjük, hogy a visszavágott hajtás két szeméből nővő fiatal zsenge jövéseket, ha azokon már 2—2 fejletlen szem mutatkozik, ezeken felül körmünkkel vissza csipjük s így a 2 zsenge hajtáson lévő 4—5 szem még azon évben jól kifejlődött 4—5 egy éves hajtást nevelvén: jövőre nem két, hanem 4—5 termőgalyunk lennd.

A termő galytól sem kell azonban megfélekednünk s mikor a gyümölcs félnagyágát elérte, ha a fa koronájának alakja nem okvetlenül kívánja, hogy azon galy még hosszabbra neveltesse — tchet leginkább a korona alján és közepén — akkor a termő galy végét körmünkkel visszacsipjük s így kényszerítjük, hogy összes erejét a gyümölcs minél tökéletesebb kifejlésztésére fordítsa.

Ha ezeket így végezzük: az őszi barackfa minden ágra rakva lesz gyümölcssteleppel; fánk szép lesz s termésünk sok és tökéletes.

Ér-Diószeg.

Biró Géza,
tanár-jelölt.

KÖNYVISMERTETÉS.

Egy valóban hézagot pótló munka jelent meg Debreczenben, „A mezei gazdaság állapota“ czim alatt. Irta Szűts Mihály. Ára 60 krajczár.

Szerző csak nem rég adott ki egy tetszéssel fogadott munkát, mely Debreczen szab. kir. város gazdasági viszonyait ismerteti. Ez a második nagyobb dolgozata, melyben elébe tűzött feladatát elég sikerrel oldotta meg.

Miat előszavában mondja, saját tanulóit, a tanítóképezde növendékei részére írta, de azután tudva azt, hogy ily könyv híjával vannak a képezdek mindenütt, — kibővitve kiadta másodsor.

A munka feloszlik 6 részre. I. rész szól a talajról, II. a trágyanemekről stb., III. az egyes miveleti növények termesztéséről, IV. nemzetgazdasági alapismereteket közöl, V. a gazd. üzletvitelről, VI. a földbirtok rendezéséről értekeznek.

Főérdeme a munkának, hogy sok hasznos — a földmivelési téren nem ismerős ifjunak nélkülözhetlen tudnivalókat tárgyal. Felöleli a nálunk kultiválni szokott növények termelését mind, sőt olyanokról is megemlékezik, melyek gazdáink előtt kevésbé ismeretesek, mint pl. a csillagfürt, csülleng, buzér, katáng stb.

Az egyes növények termelését szakszerűen írja le s igen helyesen, kezdi a talajok ismertetésén, előadván a mivelésre nem alkalmas földek javítás módját, szól a termelésnél annyira fontos trágyanemekről, azok kezelése s értékesítéséről, a földmivelési régibb s újabb eszközök s némely gépek munkájáról. Ismerteti röviden a növények boncztanát, táplálkozását, szaporodását, csirázását.

Felemliti a jobb minőség — elérhetése szempontjából az egyes kulturnövényeknél a jobb fajtákat, válfajokat; a gyakrabban mutatkozó növényi betegségeket: üszög, rozsda stb.; s előadja röviden ezek orvoslási, irtási módját. Végzi a növénytermelési részt a zöld takarmányfélék bevermelési eljárásával.

Némely fontosabb kereskedelmi növényünk leírásánál pl. repce, len, dohány, komló — tovább időzik.

Helyesen cselekedvén, hogy a rét és legelőkről is megemlékezett — azok kapcsolatában.

Nyelvezete könnyű s általában véve azt mondhatjuk, hogy megkönnyíté vele a képezdében e tárggyal foglalkozó — kevésbé jártas előadók munkáját s a tanítójelölteknek jó vezérfontalat nyújt általa; de a gyakorló gazdáknak is ajánlhatjuk.

Másrészt azonban hozzá szólni valónk is van.

A munka néhol nagyon népies szavakkal van írva, pl. borozda — barázda helyett, más helyen a kifejezés nem magyaros, pl. magalávitel, vagy nem szakszerű, pl. magfej, magtok a komlónál; a komlónak toboza van. Rosszul van mondva

az is, hogy összesárgul. De eltekintve az egyes szavaktól, lényegesebb hiba is csuszott a műbe, nevezetesen:

A sziktalajt nem határozza meg világosan a szerző, nem mondja, hogy abban sok a szikso. — A hízó sertés trágyáját nem említi fel. — Nagyon futólag van felemlítve az árnyék-széki üríték. A trágyatelep időnként is öntözendő, nem csak ha már megtelt a gödör. S a ki telepét téglával rakja ki, az cement vagy kátránnyal vakolja is be. Továbbá, a nyári közép hőmérsék nem hasonlítható össze az évi középhőmérsékkel egyformaság tekintetében stb.

Több helyen állításának okát nem teszi ki a szerző, pl.

nem mondja meg miért káros a vasélecs a talajban. Nem említi a sók közt, hogy konyhasó is van a talajban.

A munka üzletviteli része érdekes képet nyújt a vetés-forgókról, takarmány-trágya épületei stb. kiszámításokról s jó szolgálatot tesz a tájékozást, utmutatást kereső gazdáknak.

Nézetünk szerint a nemzetgazdasági részt a szerző inkább kihagyhatta volna a műből s indokoltabb lett volna a könyvvezetésnek több lapot juttatni.

Az egész munka 215 oldalra terjed s megrendelhető a szerzőnél Debreczenben.

— s.

Kolozsvári második tenyészállat-kiállítás.

Az állatok szállításánál engedélyezett vasuti díjkezdvmények táblás kimutatása.

Az állomások megnevezése	Ló és csikó 1 drb feladásánál		Ló és csikó 2 drb feladásánál		Bika és tehén 1 drb		Borju és hízott sertés 1 drb		Szopós borju sovány sertés 1 drb		Süldő, malacz, bárány 1 drb		Baromfi ketreczben 100 kgr.	
	rendes ár	mérsékelt ár	rendes ár	mérsékelt ár	rendes ár	mérsékelt ár	rendes ár	mérsékelt ár	rendes ár	mérsékelt ár	rendes ár	mérsékelt ár	rendes ár	mérsékelt ár
o. é. k r a j e z á r o k b a n														
Csucsától Kolozsvárig	5.30	2.53	5.30	2.25	3.18	1.18	65	59	23	20	21	11	37. ⁸	20
Bánffy-Hunyad	3.89. ₂	1.77	3.89. ₂	1.77	2.34	82	48	41	21	14	21	08	27. ⁸	14
Gyéres	4.03	1.82	4.03	1.82	2.41	84	49	43	18	15	09	08	28. ⁷	15
Kocsárd	5.11	2.44	5.11	2.43	3.07	1.13	62	57	22	19	11	10	36. ⁵	19
Maros-Ludas	6.30	3.11	6.30	3.10	3.78	1.43	77	72	27	24	14	12	45	24
Csapó-Radnóth	7.32. ₂	3.69	7.32. ₂	3.67	4.39. ₃	1.70	89	86	32	28	16	15	52. ₃	23
Maros-Vásárhely	8.92	4.56	8.92	4.54	5.35	2.10	1.08. ₂	95	39	35	20	18	63. ⁷	35
Nagy-Enyed	6.37	3.15	6.37	3.14	3.82	1.46	77	74	28	24	14	13	45. ⁵	24
Tövis	7.25. ₂	3.64	7.25. ₂	3.64	4.35	1.68	88	85	31	27	16	15	51. ⁸	28
Gyula-Fehérvár	8.47	4.31	8.47	4.30	5.08	1.99	1.03	1.00	37	33	18	17	60. ⁵	33
Balázslalva	7.51	4.45	7.51	4.44	5.11	2.05	1.06	1.03	38	34	19	18	62. ₂	34
Kis-Kapus	10.50	5.44	10.50	5.44	6.30	2.51	1.28	1.26	45	41	23	21	75	42
Medgyes	11.13	5.79	11.13	5.79	6.68	2.67	1.35. ₁	1.34	48	44	24	23	79. ₅	44
Nagy-Szeben	13.36	7.03	13.36	7.02	8.02	3.25	1.63	1.62	58	54	29	27	95. ₄	54
Erzsébetváros	12.28	6.43	12.28	6.42	7.37	2.97	1.49	1.49	53	50	27	25	87. ⁷	49
Segesvár	13.67	7.21	13.67	7.19	8.20	3.33	1.66	1.66	59	55	30	28	97. ⁶	55
Héjasfalva	14.27	7.56	14.27	7.54	8.58	3.48	1.74	1.74	62	58	31	29	102. ₂	58
Ágostonfalva	18.62	9.96	18.62	9.94	11.18	4.60	2.26	2.26	80	76	40	40	133. ₀	77
Földvár	20.39	10.95	20.39	10.92	12.23	5.05	2.48	2.48	88	84	44	42	145. ⁶	84
Brassó	21.79	11.73	21.79	11.70	13.07	5.41	2.65	2.65	94	90	47	45	155. ⁶	90
Szászváros	11.96	5.65	11.96	5.64	7.18	2.61	1.45	1.31	52	44	26	22	85. ₄	44
Piski	13.18	6.22	13.18	6.20	7.91	2.87	1.60	1.43	57	48	29	24	94. ₁	48
Déva	13.86	6.54	13.86	6.52	8.32	3.02	1.69	1.51	60	50	30	25	99.	50
Szamosujvár	4.69	1.62	4.69	1.63	2.82	76	57	38	21	13	21	07	33. ⁵	14
Décs	6.02	2.12	6.02	2.11	3.61	98	73	49	26	17	21	09	43	17

E díjtételekben a kezelési illetékek és a szállítási adó már bennfoglaltatik.

A legalsóbb szállítási illeték 21 krajczárt tesz; azaz az ezen alul levő tétel ezen összegre kiegészítettik.

A gazd, egyletek szövetkezete.

Budapest, 1883. május 26.

A gazdasági egyesületek szövetkezetének III-ik nagy gyűlése tegnap nagy részvét mellett két ülést tartott 10—2 és 1/2 — 1/2 óráig gr. Desewfi Aurél tapintatos elnöksége alatt. Erdélyből az erdélyi gazdasági egyesület 3, a szolnok-dobokai

gazd. egyesület 1, az aranyos-tordai szintén 1 küldött által vett a gyűlésben részt.

A tárgyalás alapjául a II-ik közgyűlés által kiküldött bizottság szervezeti javaslata fogadtatott el, mely az Erdélyi Gazdában közölve volt. E javaslatra nézve az erdélyi gazdasági

egyesületnek voltak a maga érdekei által indokolt módosításai, melyek lényegesebbjei mind elfogadtattak. Az erdélyi gazdasági egyesület a szövetség constituens alkotó-eleméi közt, ép úgy, mint az országos gazdasági egyesület meg van nevezve, a szövetségi bizottságba tagjai közül kettőt választanak. Ezek ellen a közgyűlésen senki sem opponált.

Legtöbb vita volt a felett, hogy a nem megyei, hanem vidéki egyesületek felvétesse-nek-e a szövetségbe? Felvették és adtak mint minden megyei egyesületnek 1—1 szavazatot a közgyűlésen.

A bizottságba választanak:

1. Az országos gazd. egyesület tagjaiból 8 tagot.
2. Az erdélyi gazd. egyesület tagjaiból 2 tagot.
3. Az összes szövetkezeti gazdasági egyletek küldötteiből 14 tagot,

Megválasztották a bizottságba az erdélyi gazd. egyesület tagjaiból Tisza László és Berde Áron; a megyei gazd. egyletek küldötteiből pedig gr. Bánfffi Dezső.

E szerint a gazdasági egyesületek szövetkezete létre jött. Legyen működése áldásos az országra nézve!

Dr. Berde Áron.

EGYVELEG.

— Gamauf Vilmos, mint az erdélyi gazdasági egyesület küldötte, e hó 24-én Berde Áronnal együtt Budapestre utazott, az ország gazd. egyleti szövetkezésének máj. 25-iki gyűlésére. Onnan, egészségi tekintetből 6 heti szabadságra távozik. Távolléte alatt az „Erdélyi gazda“ szerkesztését Szabó Sámuel vezeti.

— s. Vetemény-palántot száraz időben jó sikerrel lehet ültetni, ekként: Szurj ültető fával minden palántocska számára lyukat, ezt töltsd tele vízzel több izben, míg a lyukak környéke jól megázik. Most száraz, porhanyó földdel kitéltheted a lyukak üregét s bátran bele ültetheted szokott módon a palántot, csak hogy a növények köve körül a föld színét utoljára mind száraz földdel hintsd be, hogy a hőség miatt meg ne kergesedjék s repedezzenek.

— s. Gyümölcsfákat hernyók ellen következő szerrel lehet védelmezni: 1 kilogramm chlormeszet gyurj össze félannyi zsiradékkal s mintha laska-tésztát seritnél, sodorj ebből a gyuradékból ujjnyi vastag rudacskákat. Ezeket tekerd csepübe s kösd rá a fa derekára és vastagabb ágaira, — A chlor átható szagától a fán levő hernyók lehulnak s a törzsön fel semmiféle bogár nem mászik. Még a pillangók is kerülnek a leirt szer által védett fát s nem tojnak lombjaira.

— s. Időjárásunk. Aggódva féltünk az Orbán napi fagytól; főként május 23 és 24-ikén oly érzékeny hideg volt, hogy a téli kabát is ránk fért. A gyalui havasok egészen hólepettek. Szerencsére az ég folyvást borus és esős maradt; 26-ikán reggel óta pedig enyhe déli szél biztat, hogy valahára — ki tavaszodunk. — Gyümölcsfáink gazdagon virágoztak; a fűnővés gyorsan előre haladt. Adjon Isten áldást a szegény mezei gazda fáradtságos munkájára!

— Jégverés volt május 17-én Szilágy-Somlyón, mely kivált a gyümölcstermést rontotta meg.

Háromszéken 20 és 21-ikén volt erős havazás.

— Értésítés. A magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete által életbe léptetett állomás-közvetítő osztály — elfogad minden körébe tartozó bejelentéseket és kéri úgy a földbirtokos, mint a bérlő urakat, hogy az üresedésben lévő állomásokat az egyesületi irodának (Budapest, papnövelde-utca 6.) jelentsék be. Állást kereső tag urak sziveskedjenek beküldeni bizonyítványaik másolatát, hogy előforduló esetekben őket ajánlhassuk. E közvetítésért költség nem terheli sem a földes urat, sem a folyamodó egyesületi tagot, — mivel ezen intézménynek főcélja az, hogy a földbirtokos és bérlő urak támogatását a tag urak javára ezen uton is kinyerje. —

Krocsák G. Emil,
az egyesület ügyvezetője.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest május 26. | Bécs május. 26.

Buza	9.75—10.45 frt	10.10—11.50 frt
Rozs	7.50—7.70 frt	8.00—8.70 frt
Árpa, takarmány	6.90—7.20 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	7.20—7.80 frt	8.00—9.50 frt
Árpa, seres	8.00—8.90 frt	10.00—10.75 frt
Zab	6.40—6.80 frt	7.00—7.40 frt
Törökbuza	6.60—6.75 frt	7.20—8.40 frt

Bécsi marhavásár május 22-én. Összes felhajtás 3712 drb és pedig 1980 drb. magyar, 1350 drb. lengyel és 382 drb. német fajta, melyből 3604 drb. ökör, 43 drb. tehén, 64 drb. bika és 1 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 52—61 frt, lengyel 53—60 frt, német 55—61 frt, tehén 50—54 frt, bika 50—56 frt, bival 49 frt. Lábán darabonként 125—245 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár május 25-én. (Az első magyar sertésbizalmi és kölcsönelőező részvénytársaság jelentése.) Heti átlag árak: magyar vál. áru 240—280 klgr. nehéz 60—60½ krajczár, 180—220 kilogramm nehéz 59½—58½ kr. Öreg 300 kilogramm tuli 58 kr, vidéki sertés 57—58 kr. Transitóban: szerbiai 57—60 kr, romániai 58¼—60 kr, tuskés — kr tiszta kilogrammonként. — Összes felhajtás: 10,681 darab, összes elhajtás 7160 drb.

Bécsi sertésvásár május 22-én. Összes felhajtás 6615 drb. és pedig 1433 drb. nehéz, 1869 drb. középnehéz és 3233 drb. süldő; melyből — drb. magyar, — drb. orosz-lengyel, — drb. szerb és — drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 55—57 frt, középnehéz 50—54 frt, süldő 35—44 frt; szalonna és zsír 71—72 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H I R D E T É S E K.

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbítás és vízművészeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely kftak s vízvezetékberendezésére.

Tételesen leszállított gyári árak mellett.

(2.)

(25-22.)

Nem rozsdásodik. Felten és Guillaume-féle szabadalmazott Aczél-tüskés-kerítés-sodrony

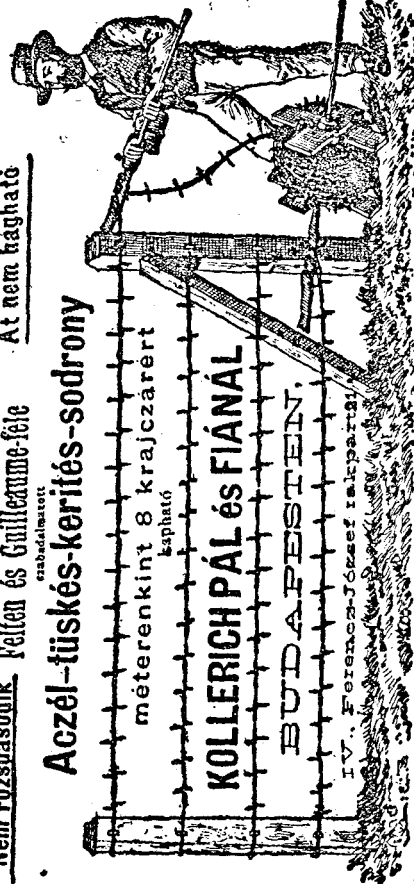
At nem tagható

méterenkint 8 krajczárért szapható

KOLLERICH PÁL és FIÁNAL

BUDAPESTEN.

IV. Ferencz-József rakpartján.

(13-15.)

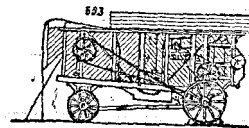
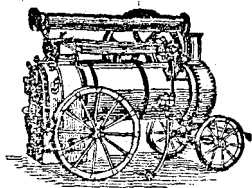
(7.)

Ransomes, Head és Jefferies

FÖÜCYNÖKE

Grossmann J.

Budapesten.

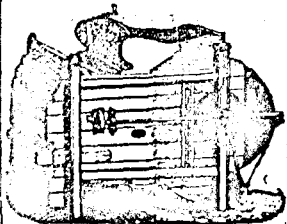

GROSSMANN ÉS RAUSCHENBACH

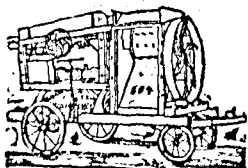
ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁRA

BUDAPESTEN.

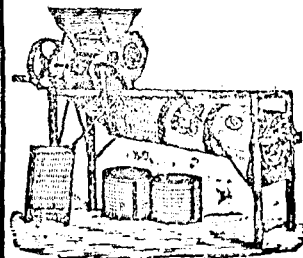
Szives megkeresésért vagy gyártelepünk meglátogatására tisztelettel felkeretük.

12

(1-6)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter							100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tűzifa		
k r a j c z á r o k b a n												
Balázsfalva	május	24	520	450	400	—	300	450	—	—	250	40
Bánfi-Hunyad	május	22	750	600	550	—	250	500	—	—	260	40
Besztercze	május	22	700	550	—	—	300	475	500	210	320	36
Brassó	május	25	675	540	430	325	240	470	340	315	255	44
Csík-Szereda	május	23	750	625	500	450	325	600	350	70	200	36
Deés	május	22	760	680	580	320	370	620	600	240	420	40
Déva*	május	5	1000	850	550	—	370	620	200	90	230	40
Erzsébetváros	május	26	700	550	500	—	300	475	400	180	250	44
Fogarás	május	11	685	—	500	—	250	520	370	140	250	42
Gyula-Fehérvár	május	26	700	600	550	—	350	475	250	—	245	46
Gyergyó-Szent-Miklós	május	26	800	750	555	500	350	675	520	300	160	36
Hátszeg	május	14	700	600	500	350	250	500	400	100	200	44
Kézdi-Vásárhely	május	23	740	580	530	430	270	510	480	120	300	40
Kolozsvár	május	24	720	—	510	—	230	465	300	180	300	48
Maros-Ludas	január	23	710	675	675	420	350	460	—	—	300	40
Maros-Vásárhely	május	24	655	500	545	445	270	470	430	180	450	44
Medgyes	május	24	650	575	510	—	290	460	375	115	255	40
Nagy-Enyed	május	24	600	500	400	—	500	460	580	180	280	44
Nagy-Szeben	május	25	730	610	520	—	280	560	340	200	300	44-46
Nagy-Várad	május	22	685	570	400	380	230	445	420	250	380	52
Segesvár	május	24	750	540	480	—	270	500	280	140	200	44
Sepsi-Szent-György	május	28	700	650	500	300	220	490	300	120	200	40
Szamosujvár	május	28	650	500	570	—	230	490	250	80	250	40
Szász-Régen	május	24	600	435	560	—	285	485	450	230	280	40
Szász-Sebes	május	24	775	650	550	—	325	450	190	160	240	44
Szászváros	május	26	750	610	550	—	290	470	300	70	210	40
Székely-Udvarhely	május	22	800	600	550	—	275	600	300	60	280	40
Szilágy-Somlyó	május	25	665	535	505	—	230	440	400	200	300	40
Teke	május	21	600	580	475	—	225	475	250	40	300	40
Torda	május	26	650	500	500	350	260	430	200	20	250	44

A *-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		széri hirdetésnél bélyeggel együtt																			
		1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-26	1-30	1-36	1-40	1-52	frt		kr		frt		kr			
1/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
3/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
7/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/8 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és la unk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösseinél, közép-utca Minorita-épület.